

Miljödiplomering av koloniträdgårdsföreningar

Att aktivt arbeta för och värna om en bra miljö är en viktig del i kolonirörelsens verksamhet

Miljödiplomeringen är ett stöd och en vägledning för miljöarbetet i föreningen. Under resans gång utvecklar medlemmarna sina kunskaper och stärker samarbetet inom föreningen och med andra koloniträdgårdsföreningar.

Koloniträdgårdsföreningar kan vara föredömen i miljöarbetet i sina kommuner och stadsdelar, med sina engagerade och kunniga medlemmar och en verksamhet som är hållbar och positiv för miljön. Miljödiplomeringen kan på så vis främja den enskilda föreningens relationer med omgivande samhälle.

Miljödiplomet visar att föreningen:

- utnyttjar resurser effektivt och minimerar användningen av ändliga resurser
- motverkar spridningen av miljöskadliga ämnen
- värnar om naturens mångfald och kretslopp
- tar ansvar för kommande generationers odlare

Smart för klimatet - och för ekonomin

Hållbara beslut är också ekonomiska. Med smart bevattning, marktäckning och tillvaratagande av regnvatten minskar föreningens vattenkostnad. Solceller kan på sikt minska kostnaden för el. Återbruk av material, utlåning av maskiner och verktyg ökar resursutnyttjandet, leder till färre och mer genomtänkta inköp, minskar transporter och mängden grovsopor.

De nationella miljömålen och Agenda 2030, globala målen

Miljödiplomeringen bidrar till att uppfylla FN:s 17 globala mål i Agenda 2030 som syftar till att rädda klimatet och säkra en hållbar utveckling. En tydlig målsättning är också att medverka till de nationella miljö kvalitetsmålen – Ett rikt växt- och djurliv, Giftfri miljö, Ingen övergödning, bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Följande sex mål berörs direkt, men även övriga mål omfattas på olika sätt

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Mål 4 God utbildning för alla

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

Åtta kriterier - Grunddiplomering

1. INFORMATION TILL ALLA MEDLEMMAR & ENKÄT

Föreningens medlemmar får information om föreningens miljödiplomeringsarbete och vad det innebär vid medlemsmöten och årsmöten, på anslagstavlor, på föreningens hemsida samt utskick.

Enkäten med ett tjugotal frågor skickas ut till alla medlemmar för att informera om föreningens miljöarbete, används även till nya medlemmar och personer i kölistan.

- **Länk/Läs mer om Miljödiplomeringen:** www.kolonitradgardsforbundet.se

2. KOMPOSTERING

Alla medlemmar komposterar trädgårdsavfall på den egna lotten.

En levande och bördig jord behöver naturlig gödning och kompost. Låt det egna trädgårdsavfallet bli till mullrik och lucker jord genom det lokala kretsloppet där växtrester, gräs och flisade grenar blir till värdefulla resurser när de återförs till jorden. De bryts ned av mikroorganismerna och ger jorden de näringsämnen som växterna behöver och förbättrar jordens struktur och förmåga att hålla kvar vatten.

Kompostering kan göras på olika sätt: ytkompostering, direktkompostering, nedgrävning, fermentering eller i en kompost för trädgårdsavfall.

- **Enligt EGKs ordningsregler, samt 5 kriterier för grundnivå,** odlas alla lotter ekologiskt, dvs. med växelbruk, jordförbättring med kompost och naturgödsel. Kompostering ska ske enbart på den egna lotten, nergrävd eller på särskild plats innanför gräns- eller grusgång. Det viktiga är inte hur det komposteras utan att det ingår i ett lokalt kretslopp.

3. JORDFÖRBÄTTRING OCH GÖDSEL

I föreningen används endast naturlig jordförbättring och gödsel, ingen konstgödning!

En frisk jord är full av liv. För att få en frisk och levande jord tillsätts organiskt material. Mikroorganismer som bakterier och svampar samarbetar med insekter och maskar för att bryta ned det organiska materialet som blir till näring och tas upp av växternas rötter.

Bra att tillföra jorden är:

- Komposterat eller fermenterat trädgårds- och hushållsavfall
- Stallgödsel från häst, ko, får, höns
- Biokol, ben- och blodmjöl, alger och tång, vedaska
- Gödselvatten baserat på näringsrika växter som nässlor, åkerfräken och vallört
- "Guldsvatten" av utspädd urin (1/10)
- Gröngödsling

- **Enligt EGKs ordningsregler, samt 5 kriterier för grundnivå**, är konstgödsel, giftiga och kemiskt ej nedbrytbara bekämpningsmedel (t.ex Blåkorn och Round-up) absolut förbjudet att använda på området. Föreningen följer KRAV:s regler.

4. VÄXTSKYDD

Föreningen arbetar förebyggande mot skadegörare och ogräs. Endast växtskyddsmedel som är godkända för ekologisk yrkesodling används.

Växterna i trädgården kan ibland drabbas av någon typ av angrepp eller sjukdom. Ofta kan detta förhindras och lindras genom förebyggande åtgärder, som att växten har bra jord och tillgång till gödsel och vatten. Samodla gärna grönsaker och blommor. Marktäckning skyddar mot ogräs och innebär att man täcker över all öppen jord i odlingsbäddarna med fiberduk/insektsnät.

Att använda sig av växtföljd och att välja härdiga och motståndskraftiga sorter är också bra förebyggande insatser. Det är bra om nyckelpigor och andra naturliga fiender till skadedjurens trivs.

- **Enligt EGKs 5 kriterier för grundnivå** följer föreningen KRAV:s regler.

5. BIOLOGISK MÅNGFALD

Medlemmarna informeras om biologisk mångfald och invasiva arter.

Det är avgörande för planeten och vår överlevnad att livet både under och ovan jord gynnas och ges goda förutsättningar. Växter, buskar och träd, gärna gamla sorter, som avlöser varandra i blomning och frukt, ger näring till pollinerare och fåglar hela säsongen. En liten äng i ett hörn av trädgården, fågelbad och insektshotell gynnar också den biologiska mångfalden.

Invasiva främmande växtarter har kommit till Sverige med mänsklig hjälp. De har inga naturliga fiender som håller dem tillbaka utan kan konkurrera ut inhemska arter och slå ut hela ekosystem vid massförekomst. Medlemmarna informeras om vilka invasiva arter som kan förekomma och hur de kan bekämpas.

6. BEVATTNING, VATTEN OCH AVLOPP

Medlemmarna informeras om smart bevattning och gällande avloppsregler.

Ett varmare och torrare klimat påverkar förutsättningarna för odling. Vatten är en ändlig resurs som vi måste spara och ta vara på. Bevattning ska utföras så effektivt som möjligt och bara där det behövs.

Regnvatten ska tas tillvara och grävatten från disk och tvätt ska återanvändas för bevattning av odlingarna. Punktbevattning, droppslang och kanna bör användas istället för vattenspridare. Riktad bevattning minskar även risken för fuktrelaterade svampsjukdomar och oönskade sniglar som trivs i fuktig miljöer. Täckodling och marktäckning kan tillämpas för att minska avdunstning.

Föreningen bör införa regler för tidsbegränsad bevattning under den varma sommarperioden och generellt avråda från vattenspridare. Gräsmattor bör över huvud taget inte bevattnas. Dessa åtgärder kan också sänka föreningens vattenkostnader. Föreningen bör ha en strategi för långsiktigt hållbara avlopps-lösningar.

Enligt EGKs ordningsregler, samt 5 kriterier för grundnivå, ska punktbevattning ske med slang, kanna, droppslang eller rotvattnare. Bevattning med spridare vid varmt väder är tillåten före kl. 10.00 och efter kl. 16.00 på grund av den starka avdunstningen under dagtid. Spridare får ej lämnas utan tillsyn.

Föreningen informerar om fördelar med och teknik för bevattning enligt ovan, istället för spridare. Vattna klokt! Genom punktbevattning kan man spara avsevärt på vattenåtgången. Vattnet hamnar där det behövs och man minskar risken för svamp-sjukdomar och ogräs. Vattna helst på morgon eller kväll när avdunstningsförlusterna är minst.

7. ELDNING OCH GRILLNING

Föreningen har regler för eldning och förbud mot enskild eldning på lotterna. Brandrök är hälsovådligt för människor och släpper ut koldioxid i atmosfären, i synnerhet rök från målat trä. Med lokala miljöförvaltningens tillåtelse kan dock miljödiplomerade föreningar bränna TORRT trädgårdsavfall, som inte kan komposterar eller flisas, en gång per år. Förutsättningen är att bränningen görs gemensamt och att det inte stör grannarna - enskild eldning på lotterna är förbjuden. Våren är bästa tidpunkten, eftersom det som ska brännas är torrast då.

Vid grillning får endast miljömärkt rapsoljebaserad tändvätska, tändpapper, tändklossar, tändblock, eltändare eller tändrör användas. Därefter kan kolresterna grävas ned och berika jorden.

Enligt EGKs ordningsregler samt 5 kriterier för grundnivå sker gemensam eldning en gång per år (fn. Vecka 18) men ej på egen lott. Grillning är tillåten och ska ha skydd mot glödspridning och att rök inte stör omgivningen. Eld som inte brunnit ut får inte lämnas utan tillsyn. Gemensam eldning av trädgårdsavfall sker i enlighet med lokala miljöbestämmelser. Vid grillning ersätts den vanliga tändvätskan med miljömärkta produkter. Föreningen strävar efter att inte elda, vi tar hand om vårt växtavfall på annat miljömässigt sätt, t.ex täckodling, kompost, direktkompostering, återvinning, växtstöd. Praxis har under de senaste åren varit att inte elda.

8. PRODUKTER OCH AVFALL

Källsortering av allt avfall, antingen genom sorteringsmöjlighet inom området enligt kommunens möjliga fraktioner eller genom att medlemmarna sorterar och nyttjar närliggande sopsorteringsstation. Detta minskar den totala mängden blandat avfall vilket kan ge föreningen minskade kostnader för kommunens hämtning.

Endast hushållskemikalier med låg miljöpåverkan för disk, tvätt och rengöring får användas i föreningen. Gråvattnet ska återanvändas för bevattning av odlingarna.

Byggmaterial och färg. Medlemmarna informeras om klimatsmarta val genom information på hemsidan.

Plast. Föreningen informerar medlemmarna om nackdelarna med plastanvändning och faran med mikroplaster och undviker engångsartiklar i plast. Medlemmarna uppmanas att ta med egen kopp/mugg till gemensamma samkväm. För fiberduk, regntunnor och övriga trädgårdsartiklar rekommenderas kraftigare och mer hållbara sorter.

För mer info:

Koloniträdgårdsförbundet:

- <https://kolonitradgardsforbundet.se/miljodiplomering>
- <https://kolonitradgardsforbundet.se/faktabanken>
- <https://kolonitradgardsforbundet.se/latt-om-odling>
- <https://kolonitradgardsforbundet.se/pyralidkampanjen>

Stockholms Koloniträdgårdar:

- <https://www.sthlmkoloni.se/var-miljopolicy>
- <https://www.sthlmkoloni.se/var-miljopolicy/bli-sjalvforsorjande-pa-jord-naring>

Lena Israelsson – blogg:

- <https://www.odlamat.com/blog/i-juli-r-ogrs-guld>

Enskede gårds koloniträdgårdar – hemsida:

- www.enskedegardskoloni.se